

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิตมีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบการวิจัยซึ่งได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

การเรียนรู้และรูปแบบการเรียนรู้

การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงของบุคคลอันมีผลเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ โดยการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นเหตุทำให้บุคคลเผชิญสถานการณ์เดิมแตกต่างไปจากเดิม ประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหมายถึงทั้งประสบการณ์ทางตรงและประสบการณ์ทางอ้อม (ประดินันท์ อุปรมัย, 2550)

รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) หมายถึง ลักษณะหรือวิธีการเรียนรู้ที่ผู้เรียนใช้เป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์และความรู้สึกจิตใจให้ผู้เรียนตั้งใจเรียน และเรียนได้ผลดี การวิจัยครั้งนี้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาและรูปแบบการเรียนรู้ของอาจารย์ด้วยแบบประเมิน VARK โดย Fleming และ Mill (1992) ซึ่งจำแนกการเรียนรู้เป็น 4 รูปแบบ คือ

1. การเรียนรู้ผ่านการมองเห็น (Visual : V) เป็นการที่ผู้เรียนจดจำข้อมูลต่างๆด้วยภาพ เช่น แผนที่ แผนภูมิใบแมงมุม ไดอะแกรม แผนภาพ แผนภูมิ ผังแสดงขั้นตอน สัญลักษณ์ วงกลม แผนภาพกราฟฟิค ฯลฯ ที่อาจารย์นำเสนอแทนการใช้ข้อความ แต่ไม่นับรวมถึงภาพยนตร์ วิดิทัศน์ หรือสไลด์ Power Point

2. การเรียนรู้ผ่านการได้ยินหรือได้ฟัง (auditory) รูปแบบนี้หมายถึงการที่ผู้เรียนชอบที่จะซึมซับข้อมูลผ่านการได้ยินได้ฟัง จากการบรรยาย การทบทวนบทเรียน การฟังเสียง การอภิปรายกลุ่ม การรับ e mail การใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ การบรรยาย web chat การสนทนากับผู้อื่นและกับตนเอง

3. การเรียนรู้ผ่านการอ่านเขียน (Read/Write : R) ผู้เรียนกลุ่มนี้จะถนัดที่จะเรียนรู้ด้วยการอ่านและเขียนซึ่งพบมากในกลุ่มผู้คงแก่เรียน และพึงพอใจที่จะใช้ผลผลิตจากการอ่าน/เขียนเพื่อสร้างการเรียนรู้และแสดงผลงาน ดังนั้นผู้ที่ถนัดเรียนรู้ด้วยวิธีนี้จะใช้ Power Point, การสืบค้นจาก Internet การอ่านแบบรายการต่างๆ แผ่นพับใบปลิว พจนานุกรม สารานุกรม คำคมต่างๆ

4. การเรียนรู้ผ่านการกระทำ (Kinesthetic : K) ผู้เรียนที่พึงพอใจรูปแบบการเรียนรู้นี้จะถนัดที่จะเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และการฝึกหัดทั้งจากสถานการณ์จริงและจำลอง สนใจที่จะเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับชีวิตจริง การใช้ตัวอย่าง การสอนแบบสาธิตและการสาธิตย้อนกลับ การดูตัวอย่างจากวิดิทัศน์และภาพยนตร์ กรณีศึกษา การฝึกภาคปฏิบัติและการประยุกต์ใช้ความรู้กับสถานการณ์จริง

แบบประเมิน VARK ประกอบด้วยสถานการณ์ 16 เรื่อง ในแต่ละเรื่องมีคำตอบที่แปลผลไปยังรูปแบบการเรียนรู้ 4 รูปแบบดังกล่าวข้างต้น

อย่างไรก็ตาม ในผู้เรียนคนใดคนหนึ่งจะใช้รูปแบบการเรียนรู้ใด หรือใช้ทั้งหมดกับวิชาที่มีความแตกต่างกันหรือไม่ในรายวิชาภาคทฤษฎี/ภาคทดลอง เป็นประเด็นที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ต้องการค้นหาคำตอบเพื่อพัฒนานักศึกษาให้เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้รูปแบบการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังเป็นปัจจัยท้าทายสำหรับอาจารย์ในกระบวนการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน

รูปแบบการสอนของอาจารย์

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษา รูปแบบการสอนของอาจารย์ตามแนวคิดของ Grasha (1994) ที่กล่าวถึงใน 5 รูปแบบ ได้แก่ การสอนแบบเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expert) การสอนแบบเป็นอาจารย์ (Formal Authority) การสอนโดยยกตนเป็นต้นแบบ (Personal Model) การสอนโดยเป็นผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) และการสอนโดยการมอบหมายงาน (Delegator) ทั้งนี้ Grasha ได้ให้รายละเอียดของแต่ละรูปแบบดังนี้

1. การสอนแบบเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Expert) อาจารย์มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาที่จะสอน สามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดีและคาดหวังให้นักศึกษามีความรู้เช่นเดียวกับตน อาจารย์จะให้ความสำคัญกับการถ่ายทอดองค์ความรู้จนมั่นใจได้ว่านักศึกษาได้รับการเตรียมความพร้อมเป็นอย่างดี อาจารย์จึงมุ่งมั่นต่อการถ่ายทอดข้อมูล องค์ความรู้และทักษะต่างๆ ให้กับนักศึกษา ข้อจำกัดของรูปแบบการสอนนี้คือ นักศึกษาจะได้คำตอบแต่จะไม่ได้กระบวนการคิดเพื่อค้นหาคำตอบ

2. การสอนแบบเป็นอาจารย์ (Formal Authority) อาจารย์จะแสดงตนเป็นเจ้าของวิชา ให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ (feedback) ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ การตั้งเป้าหมายและผลลัพธ์การเรียนรู้ และระเบียบชั้นเรียน รวมทั้งศัพท์ที่อาจารย์ใช้บ่อยคือ “ถูกต้อง ยอมรับได้และมาตรฐาน ในการกระทำใดๆก็ตาม” ดังนั้น อาจารย์จะยึดมั่นในผลลัพธ์การเรียนรู้ และระเบียบชั้นเรียน แต่อาจส่งผลให้การดูแลนักศึกษาเคร่งครัดจนเกินไป

3. การสอนโดยยกตนเป็นต้นแบบ (Personal Model) อาจารย์มีความเชื่อในการสอนที่เรียนรู้จากบุคคล ต้นแบบ จึงแสดงออกด้วยการทำตนเป็นตัวอย่าง (model) อาจารย์จะตรวจทาน แนะนำ และแนะแนวทางโดยการสาธิตให้นักศึกษาดูเป็นตัวอย่าง กระตุ้นให้นักศึกษาใช้การสังเกตและให้นักศึกษาแสดงการสาธิตย้อนกลับ ซึ่งรูปแบบนี้เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้นักศึกษาเรียนรู้ได้ดีด้วยการทำตามตัวอย่าง แต่หากอาจารย์มีความมั่นใจในวิธีปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของตนเองมากไปอาจจะทำให้นักศึกษาที่ไม่สามารถปฏิบัติตามต้นแบบได้ทั้งหมดเกิดความรู้สึก “ไม่เก่ง” ได้

4. การสอนโดยเป็นผู้เอื้ออำนวย (Facilitator) อาจารย์ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับนักศึกษา ให้คำแนะนำโดยการป้อนคำถาม ค้นหาคำตอบและแนะนำทางเลือกในการตอบ กระตุ้นให้นักศึกษาสร้างเกณฑ์หรือเงื่อนไขในการเลือกทางออกที่เหมาะสมที่สุด เป้าหมายของ

อาจารย์ในภาพรวมคือ เพื่อพัฒนาความสามารถของนักศึกษาให้สามารถทำงานได้ด้วยตนเองและด้วยความรับผิดชอบ วิธีการที่อาจารย์กลุ่มนี้ใช้มากคือการสอนด้วยโครงงาน (Project based learning) ซึ่งเป็นวิธีที่อาจารย์จะใช้บทบาทของการเป็นที่ปรึกษา ให้การช่วยเหลือและเป็นผู้กระตุ้นเตือนได้อย่างเต็มที่ รูปแบบนี้ช่วยนักศึกษาให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ผ่านท่าทีของอาจารย์ที่ยืดหยุ่น การให้ความสำคัญกับความต้องการและเป้าหมายในการเรียนรู้ของนักศึกษารวมทั้งความเต็มใจที่จะค้นหาคำตอบและทางเลือกที่เหมาะสม แต่การสอนรูปแบบนี้ต้องใช้เวลา และในบางประเด็นใช้รูปแบบการสอนที่ตอบตรงเป้าหมายจะให้ผลลัพธ์การเรียนรู้เช่นเดียวกัน รวมทั้งการแสดงออกของอาจารย์หากไม่เป็นกัลยาณมิตร จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาได้

5. การสอนโดยการมอบหมายงาน (Delegator) อาจารย์ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาในการทำงานให้เป็นผลสำเร็จได้ด้วยตนเอง นักศึกษาสามารถทำงานเองได้โดยอิสระในโครงงาน/โครงการที่ได้รับมอบหมายที่เป็นการทำงานแบบหมู่คณะ (team) อาจารย์จะพร้อมเสมอเมื่อนักศึกษามีข้อคำถามหรือต้องการความช่วยเหลือ รูปแบบนี้ทำให้นักศึกษารับผิดชอบในบทบาทอิสระของตนเองและผลงานของกลุ่ม ซึ่งหากนักศึกษาไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีนี้จะรู้สึกวิตกกังวลต่อการมีบทบาทอิสระของตนเอง

Grasha (1994) ได้นำรูปแบบทั้ง 5 มาพัฒนาเป็นแบบประเมินรูปแบบการสอนของอาจารย์ (Teaching Inventory Style) จำนวน 40 ข้อ ที่มีข้อคำถามของแต่ละรูปแบบคละกันในแบบประเมินนี้ๆ และมีคำตอบเป็นมาตรวัดแบบ Likert

ผู้วิจัยเชื่อว่ารูปแบบการเรียนรู้ของอาจารย์พยาบาลและนักศึกษาพยาบาล และรูปแบบการสอนของอาจารย์ต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในระหว่างกระบวนการเรียนการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน

กลยุทธ์การสอนของอาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปรับปรุงเมื่อ พ.ศ. 2554 ประกอบด้วยรายวิชาหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 11 วิชา กลุ่มวิชาพื้นฐานวิชาชีพ 11 วิชา กลุ่มวิชาชีพรายวิชาภาคทฤษฎี/ทดลอง 22 วิชา และรายวิชาภาคปฏิบัติ 10 วิชา รวมทั้งสิ้น 141 หน่วยกิต กระบวนการผลิตบัณฑิตมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาได้บูรณาการความรู้ 4 รูปแบบ คือ 1) ความรู้จากศาสตร์เชิงประจักษ์ที่ได้จากงานวิจัย จากทฤษฎีทางการพยาบาล ทฤษฎีหรือแนวคิดทางวิทยาศาสตร์สุขภาพ สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ความรู้ส่วนนี้ได้จากการสืบค้นจากแหล่งภายนอกต่างๆ ทั้งที่อยู่ในรูปของสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ 2) ความรู้เชิงสุนทรียศาสตร์ในการพยาบาลหรือศิลปะทางการพยาบาล เกิดจากการได้สัมผัสแบบอย่างจากต้นแบบอุดมคติ ซึ่งรวมทั้งผู้สอนและต้นแบบอื่นๆ ของวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ และเกิดจากการจัดประสบการณ์ทางคลินิกโดยให้เรียนรู้และฝึกประสบการณ์จากผู้สอนและพยาบาลวิชาชีพ 3) ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์เฉพาะตน ความรู้ส่วนนี้เกิดจากการแลกเปลี่ยนและสะท้อนคิดระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับกลุ่มเพื่อน ผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้ป่วยหรือผู้ใช้บริการกลุ่มอื่นๆ ความรู้ส่วนนี้ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบ

การที่สั่งสมในตนเอง รวมทั้งได้แลกเปลี่ยนและเรียนจากประสบการณ์ของผู้อื่น ทั้งส่วนที่มีความสำเร็จและส่วนที่ไม่สำเร็จ ทำให้เกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจบุคคลแวดล้อม พัฒนาการยอมรับและเคารพผู้อื่น พร้อมกับการยอมรับและเคารพในศักยภาพของตนเอง และ 4) ความรู้เชิงจริยศาสตร์ เกิดจากการปลูกฝังสำนึกในตนของผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการปลูกฝังโดยอาศัยแบบอย่างที่ดี และเกิดจากการสะท้อนคิดการปฏิบัติระหว่างกลุ่มผู้เรียนกับผู้สอน การจัดการเรียนรู้ ให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนที่เคารพความเป็นบุคคลและอิสระในการคิด เพื่อพัฒนาวิคิด วิธีค้นคว้าวิธีวิเคราะห์ความรู้และวิธีนำความรู้มาใช้ การเรียนรู้และฝึกฝน วิธีบูรณาการความรู้จากแหล่งต่างๆ เพื่อใช้แก้ปัญหาและตัดสินใจในสถานการณ์จริงทางคลินิกโดยใช้กระบวนการพยาบาล การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนกับทีมสุขภาพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดวิจรรณญาณ พัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและการทำงานร่วมกับทีม พัฒนาตนเองให้มีความเจริญงอกงาม มีความคิดสร้างสรรค์และรักการเรียนรู้ตลอดชีวิต (คณะพยาบาลศาสตร์, 2554)

กลยุทธ์การสอน ที่ใช้ร่วมกันในทุกรายวิชาทั้งหลักสูตรเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ได้แก่

ตารางที่ 2.1 กลยุทธ์การสอนในผลลัพธ์การเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา 5 ด้าน

ที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน
1	ด้านคุณธรรม จริยธรรม	1) การถ่ายทอดความรู้ (Transmission of knowledge) ทฤษฎีจริยศาสตร์และหลักจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ กฎหมายวิชาชีพ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง 2) เป็นแบบอย่างต่อผู้เรียน (Role model) ในด้านการตรงต่อเวลา การเคารพในสิทธิของผู้ใช้บริการ และ การแสดงพฤติกรรมจริยธรรมที่เหมาะสม 3) ฝึกให้ผู้เรียน มีความตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) สร้างความกระจ่างในค่านิยมของตนเอง (Self-value clarification) ต่อการให้คุณค่าต่างๆ ความถูกต้อง ความดี ความงาม โดยใช้กระบวนการ คิดอย่างมีวิจรรณญาณ ด้วยการวิพากษ์ (Critique) การสะท้อนคิด (Reflection) 4) ฝึกการมีวินัย (Discipline) ในการเรียนและการสอบ เช่น การมอบหมายงาน การส่งงาน การเข้าเรียน ฯลฯ 5) ให้การเสริมแรง (Reinforcement) โดยแสดงความชื่นชม และสะท้อนกลับทันทีที่ผู้เรียนมีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสม (Affirmation) 6) จัดประสบการณ์ให้นักศึกษานำพฤติกรรมจริยธรรม โดยเฉพาะ ความกตัญญูไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน
		<p>(Application in daily life activities) ต่อผู้รับบริการ บิดา มารดา และ ผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งกิจกรรมในหลักสูตร และ กิจกรรมเสริมหลักสูตร</p> <p>7) จัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการให้บริการแก่สังคม (Service learning)</p> <p>8) จัดประสบการณ์ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการพยาบาล (Practicum) กับผู้ใช้บริการ ภายใต้กฎหมาย และ จรรยาบรรณวิชาชีพ</p> <p>9) ฝึกวิเคราะห์ และตัดสินใจสถานการณ์/ปัญหาทางจริยธรรม (Moral judgment and ethical dilemma judgment)</p> <p>10) อภิปรายประเด็นปัญหาจริยธรรม (Discussion on ethical issues) ในชีวิตประจำวัน และการประกอบวิชาชีพ</p>
2	ด้านความรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1) การบรรยาย (Lecture) 2) การอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชั้นเรียน (Discussion and sharing) 3) การตั้งคำถาม (Questioning) 4) การให้ท่องจำ (Recitation) โดยเฉพาะคำศัพท์ทางการแพทย์ และศัพท์ทางวิชาการ 5) การวิเคราะห์กรณีศึกษา (Case analysis) 6) การจัดทำแผนที่ความคิด (Mind mapping) 7) การสัมมนา (Seminar) 8) การใช้เกมส์ (Games) 9) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) 10) สถานการณ์จำลอง (Simulation) 11) การสาธิต และสาธิตย้อนกลับ (Demonstration and Return demonstration) 12) การฝึกในห้องทดลอง (Laboratory practice) 13) การเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – based learning) 14) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักศึกษาค้นหาปัญหา (Inquiry) และเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-study) ทั้งโดยการมอบหมายให้สืบค้นข้อมูล งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อการ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน
		<p>เรียนรู้ และทำรายงานส่ง หรือ การเรียนรู้จากสถานการณ์จริง (Authentic learning) ในหอผู้ป่วย และ ในชุมชน</p> <p>15) มอบหมายให้นักศึกษาออกแบบ และ ดำเนินการจัดทำโครงการ (Project based learning) การสัมมนา (Seminar) หรือ การจัดนิทรรศการ (Exhibition)</p> <p>16) มอบหมายให้นักศึกษาจัดทำโครงร่างการวิจัย และ ดำเนินการวิจัย ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ (Research project)</p> <p>17) สนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมแข่งขัน/ประกวด/นำเสนอผลงานวิชาการของนักศึกษา (Competition)</p>
3	ทักษะทางปัญญา	<p>1) จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้ผู้เรียนเน้นทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ (System thinking) วิเคราะห์ และการแก้ไขปัญหา ทั้งระดับบุคคลและกลุ่มในสถานการณ์ทั่วไป และสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ</p> <p>2) มอบหมายให้สืบค้น (Inquiry) และวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ และนำมาใช้ในการ วิเคราะห์ และ แก้ปัญหา ทั้งในชีวิตประจำวัน และ การเรียนการสอน</p> <p>3) ฝึกการวิเคราะห์ตนเอง (Self- analysis) กรณีศึกษา การอภิปรายกลุ่ม การสะท้อนคิด</p> <p>4) การวิเคราะห์สถานการณ์ (Incident analysis)</p> <p>5) การศึกษาดูงาน (Study visit) แล้วนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้</p> <p>6) มอบหมายให้นักศึกษาออกแบบ และ ดำเนินการจัดทำโครงการ การสัมมนา การจัดนิทรรศการ งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Project based learning)</p> <p>7) มอบหมายให้นักศึกษาออกแบบโครงร่างการวิจัย และ ดำเนินการวิจัย ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ (Research project)</p> <p>8) ฝึกการแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงทั้งในคลินิก และ ชุมชน (Problem solving in real situation)</p>

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน
4	ทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความ รับผิดชอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1) มอบหมายงานกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำงานเป็นทีม (Team working) ความรับผิดชอบ และการแสดงบทบาทของการเป็นผู้นำและผู้ตาม 2) การเรียนแบบเพื่อนคู่คิด (Buddy learning) 3) การเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน (Peer group learning) 4) การเรียนรู้โดยการให้บริการแก่สังคม (Service learning) 5) ให้การเสริมแรง (Reinforcement) เมื่อผู้เรียนแสดงความรับผิดชอบ และ พฤติกรรมสื่อสารทางบวก 6) จัดประสบการณ์การเรียนรู้ในภาคปฏิบัติ (Clinical practice) ที่ส่งเสริมความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม และการแสดงออกของภาวะผู้นำหลากหลายสถานการณ์ทั้งในคลินิกและในชุมชน 7) จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Sharing) และ ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้สอน ผู้เรียนกับผู้รับบริการ และผู้ร่วมทีมสุขภาพ 8) มอบหมายงานให้รับผิดชอบ (Assignment) และติดตามพัฒนาการของนักศึกษา 9) มอบหมายให้นักศึกษาออกแบบ และ ดำเนินการจัดทำโครงการ การสัมมนา การจัดนิทรรศการ งานสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Project based learning)
5	ทักษะในการวิเคราะห์ เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ	<ol style="list-style-type: none"> 1) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดคำนวณ (Calculation) ตัวเลข สถิติ 2) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เลือกและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบและวิธีการ เช่น มอบหมายงานให้นักศึกษาค้นคว้า (Searching) บทความ/บทความวิจัยภาษาไทย / ภาษาอังกฤษจากสารสนเทศ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีเหตุผลประกอบข้อมูลทางสถิติ หรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งที่อ้างอิงได้ 3) การโต้เถียง (Debate) 4) การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ที่	ผลลัพธ์การเรียนรู้	กลยุทธ์การสอน
		5) การเข้าร่วมกิจกรรมชมรมภาษาอังกฤษ (English club) หรือ ค่ายภาษาอังกฤษ (English camp) 6) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการเลือกสารสนเทศและฝึกทักษะการนำเสนอ (Presentation) ข้อเสนอเทศด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้ฟัง และเนื้อหาที่น่าสนใจ เช่น การนำเสนอด้วยปากเปล่า (Oral presentation), การนำเสนอด้วยโปสเตอร์ (Poster presentation), การจัดทำแผ่นพับ (Leaflet), การจัดทำรายการวิทยุ (Radio program), การจัดรายการเสียงตามสาย (Public address program), วิดีโอ หรือ ภาพยนตร์ (Video or movie) 7) มอบหมายการทำรายงาน (Report) รายบุคคล/รายกลุ่ม พร้อมนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์การสอนทั้งหมดดังกล่าวได้นำมาประยุกต์เป็นวิธีการสอนที่แตกต่างกันไปตามธรรมชาติของรายวิชาภาคทฤษฎี/ภาคทดลอง ซึ่งมีเนื้อหาแตกต่างกัน

รูปแบบการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะพลโลกในศตวรรษที่ 21

ความเป็นพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 เป็นที่กล่าวขานกันมากในวงการศึกษาวิจารณ์พานิช (2554) กล่าวว่า การเรียนรู้และการสอนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วยเครื่องมือที่ช่วยในการเรียนรู้ของนักศึกษาที่หลากหลาย ได้แก่ อินเทอร์เน็ต ปากกาและกระดาษ โทรศัพท์มือถือ เกมการศึกษา การทดสอบ ครูเพื่อศิษย์ ทุนสนับสนุนการศึกษา พ่อแม่ที่รักลูก และถูกทุกข้อ การเรียนรู้และการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับนักเรียนและนักศึกษา โดยมีปัจจัยหลักที่เกี่ยวข้องหลากหลาย อันประกอบด้วย คำถาม กระบวนการไปสู่คำตอบกับปัญหา และการสร้างแนวทางที่หลากหลายไปสู่การแก้ปัญหา ดังนั้น เครื่องมือที่สำคัญของการเรียนรู้และการสอนในศตวรรษที่ 21 จึงหมายถึง คำถามกับปัญหา รูปแบบการเรียนรู้แบบใช้คำถามเป็นหลัก เรียกว่า Problem based learning (PBL) การเรียนรู้วิธีนี้เหมาะสำหรับผู้ที่เป็นครูที่จะใช้สำหรับฝึกฝนลูกศิษย์เพื่อให้สามารถฝึกตนเองให้เป็นโค้ช หรือคุณอำนวยการเรียนรู้ (facilitator) โดยครูจะไม่ใช่ว่าสอนแต่จะเป็นอำนวยความสะดวกในการเรียน โดยจะให้ลูกศิษย์เป็นผู้ฝึกตั้งคำถามและตั้งปัญหาเพื่อการเรียนรู้ ที่สำคัญต้องไม่ตั้งเป้าหมายว่าคำตอบนั้นจะต้องถูก คำตอบที่ไม่ถูกไม่ใช่คำตอบที่ผิด ดังนั้นครูที่เห็นว่าคำตอบที่ถูกเป็นสิ่งที่ดีที่สุด จึงไม่ใช่ครูที่ถูกต้องเสมอ แต่เป็นครูที่ชื่นชอบเพียงแค่ว่าคำตอบที่ถูกต้อง

เท่านั้น นอกจากนี้ยังพบว่า รูปแบบการเดินทางจากคำตอบที่ผิดไปสู่คำตอบที่ถูกต้อง การเรียนรู้ของครูเพื่อศิษย์จึงต้องยึดการเรียนรู้ของศิษย์เป็นเป้าหมายของชีวิตในการทำงาน

นอกจากนี้ยังพบว่า วิชาที่สร้างความสุขและการเรียนรู้สู่คำตอบ และการแก้ปัญหา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ โดยวิทยาศาสตร์เป็นวิธีการหาคำตอบและวิศวกรรมศาสตร์เป็นวิธีการแก้ปัญหา นักวิทยาศาสตร์จึงต้องมีการตั้งคำถามว่าทำไม ส่วนนักวิศวกรรมศาสตร์จึงต้องตั้งคำถามว่าอย่างไร อาจสรุป ในภาพรวมได้ว่า กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางวิศวกรรมศาสตร์เป็นกระบวนการที่ไม่รู้จัก ครูจึงต้องมีการปรับแนวคิดที่ไม่รู้จักนี้เข้าไปในความคิดของศิษย์ สิ่งเหล่านี้จึงเป็นทักษะของการเรียนรู้ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะเป็นทักษะของการตั้งคำถามและการตั้งปัญหาแบบที่ไม่รู้จัก (วิจารณ์ พานิช, 2554)

กลวิธีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอนการสอนแบบเอื้อความรู้ (Facilitator) ดังนี้

- 1) กำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกับผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย และครูจะเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้ว่าเรียนไปเพื่อสาเหตุอะไร
- 2) ร่วมกันแสวงหาความรู้ โดยครูจะเป็นผู้ที่แนะนำแหล่งความรู้ที่จะช่วยให้เด็กแสวงหาความรู้ได้
- 3) ร่วมกันคัดกรองข้อมูล ผู้เรียนจะเป็นผู้เลือกและคัดกรองความรู้ และครูจะเป็นผู้ช่วยสนับสนุน
- 4) ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
- 5) ส่งเสริมให้ผู้เรียนตกผลึกในความรู้ที่ได้รับมา
- 6) สอนให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ใช้ความรู้เป็น
- 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินความรู้ที่ได้รับมา

ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2555) กล่าวว่า ลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ควรประกอบด้วย

- 1) Critical Model ได้แก่ การมองสังคมให้รอบด้าน การรู้ที่มาและที่ไป และการเข้าใจเหตุและผล
- 2) Creative Mind ได้แก่ การคิดต่อยอดจากสิ่งที่มีอยู่ การประยุกต์ใช้ประโยชน์ และการมองประเด็นใหม่ได้
- 3) Productive Mind ได้แก่ การคำนึงถึงผลผลิต การมีวิธีการและคุณภาพ และค่าของผลงาน
- 4) Responsible Mind ได้แก่ การนึกถึงสังคมประเทศชาติ การมีจิตสาธารณะ และการมีคุณธรรมจริยธรรม และความดีงาม

การพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึกดังกล่าวข้างต้น ไพฑูรย์ สินลาร์ตัน (2555) ได้เสนอ วิธีการเรียนการสอน ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) Criticality Based instruction ได้แก่ การวิเคราะห์ปัญหารายบุคคล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น พร้อมทั้งการประเมินและทบทวนตนเอง
- 2) Creativity based instruction ได้แก่ การมีมุมมองใหม่ และการตัดสินใจทำ

- 3) Productive based instruction ได้แก่ การวางแผนเป้าหมาย ทดสอบ และการปรับเปลี่ยน
- 4) Responsibility based instruction ได้แก่ การนำตนเองสู่การทดสอบ ลงมือทำ และการทบทวนความดีงาม

สรุปได้ว่า ในยุคศตวรรษที่ 21 นี้ สภาพการณ์ของครูจะเป็นผู้เอื้ออำนวย (facilitator) ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และบรรยากาศห้องเรียนจะกลับข้าง (flipped classroom) ไปในที่สุด การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาอาจารย์ให้จัดกระบวนการเรียนการสอนในรายวิชาภาคทฤษฎี/ภาคทดลอง เพื่อให้มุ่งไปสู่ผลลัพธ์การเรียนรู้ทั้ง 5 ด้านที่สอดคล้องกับทักษะของพลโลกในศตวรรษที่ 21 กลยุทธ์ดังกล่าว อาจารย์ผู้สอน/ผู้รับผิดชอบได้นำมาถอดเป็นวิธีการสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติของแต่ละรายวิชา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มนต์ชัย เทียนทอง (2551) ได้ทำการศึกษาเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ Mentor Coached Think – Pair – Share เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งหนึ่ง ผลวิจัยสรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ประยุกต์ขึ้นมาใหม่กับแบบ Think – Pair – Share แบบเดิมในการเรียนรู้ออนไลน์ โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ที่พัฒนาขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ดวงธิดา รักษาแก้ว (2552) ได้ทำการศึกษาผลของปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองที่มีต่อทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลองมีคะแนนทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคลหลังเรียนแตกต่างกับนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยไม่ใช้ปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลอง จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนออนไลน์ในสถานการณ์จำลอง พบว่าผู้เรียนในช่วงเริ่มต้นไม่เคยมีความรู้ในเรื่องการปฏิเสธที่เหมาะสมส่งผลให้ผู้เรียนไม่มั่นใจในการปฏิเสธและมักไม่ปฏิเสธในสิ่งที่ไม่เห็นด้วยและในระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการปฏิเสธ ได้เห็นตัวอย่างการปฏิเสธที่ถูกต้อง ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกการสื่อสารและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกร่วมไปกับกิจกรรม

พิจิตร ธรรมสถิต (2552) ได้ทำการศึกษาการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บโดยใช้กรณีตัวอย่างด้วยการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ผลวิจัยสรุปได้ว่า การจัดการเรียนแบบร่วมมือผ่านเว็บแบบแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนแบบร่วมมือแบบแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและความสามารถในการคิดแก้ไขปัญหาแตกต่างกัน

จิรนนท์ มณีรัตน์ (2553) ได้ทำการศึกษาผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนรู้ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือวิชาการใช้โปรแกรมพื้นฐานข้อมูล ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบ

ร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบ Jigsaw วิชาการใช้โปรแกรมฐานข้อมูล ที่พัฒนาขึ้นมี ประสิทธิภาพและคุณภาพเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในสถาบันการศึกษา

นันทนา น้ำฝนและคณะ (2553) ศึกษาเรื่องความต้องการรูปแบบการสอนในการเรียน พยาบาลและระดับความสุขของนักศึกษาพยาบาลในสถาบันการศึกษาเอกชนโดยการสำรวจในนักศึกษา พยาบาลชั้นปีที่ 1 – 4 จำนวน 357 คนในสถาบันการศึกษาพยาบาลเอกชนในส่วนกลางและ ส่วนภูมิภาค เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการรูปแบบการสอนพัฒนาจาก เครื่องมือของกรashaและไรซ์แมน (Grasha and Reichmann: Teaching Style Inventory) และ 2) แบบสอบถามความสุข ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการสอนที่นักศึกษาพยาบาลต้องการมากที่สุดทั้งใน รายวิชาภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติคือ แบบผู้เชี่ยวชาญ รองลงมาคือแบบผู้อำนวยความสะดวกและ แบบที่ใช้ตนเองเป็นต้นแบบ สำหรับระดับความสุขพบว่านักศึกษาพยาบาลมีความสุขระดับมาก แต่พบว่าค่าเฉลี่ยความสุขในปัจจุบันกับความสุขที่คาดหวังมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติ

จิราพร รัตนคำ และวินัย รัตนคำ (2557) ศึกษาเรื่องแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาสถาบันการ พลศึกษาและ เปรียบเทียบแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา จำแนกตามตัวแปร เพศ คณะวิชา และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยา เขต เพชรบูรณ์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตศรีสะเกษ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชุมพร และสถาบัน การพลศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2555 จำนวน 377 คน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งพัฒนามาจาก แบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ของ กรasha และไรซ์แมน (Grasha and Reichmann) จำนวน 6 แบบ ได้แก่ แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง แบบมีส่วนร่วม แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน และแบบร่วมมือ ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาสถาบันการพลศึกษาการเรียนรู้ทุกแบบอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียง ตามลำดับ คือ แบบมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก รองลงมาแบบพึ่งพา แบบแข่งขัน แบบอิสระ แบบหลีกเลี่ยง และแบบ ร่วมมือ ตามลำดับ รูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาไม่มีความแตกต่างตามเพศคณะวิชา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Lyon (2004) ศึกษาแบบการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ในห้องผ่าตัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาแพทย์ในห้องผ่าตัดว่าควรมีลักษณะเป็นอย่างไร โดยพบว่าการเรียนการสอนในห้องผ่าตัดเป็นสิ่งที่มีความท้าทายมากสำหรับนักศึกษาแพทย์และ เกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่ ความท้าทายของสิ่งแวดล้อมในห้องผ่าตัด ความท้าทายของ เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนรู้ และความท้าทายของการบริหารจัดการในห้องผ่าตัด ซึ่งหากมีรูปแบบ การเรียนการสอนและรูปแบบการเรียนรู้ที่ดี ย่อมทำให้เกิดการพัฒนาในการเรียนมากขึ้น

Kirwan และ Adams (2009) ศึกษามุมมองของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อวิธีการเรียนรู้แบบ สืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาไปสู่การเป็นพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา มุมมองของนักเรียนพยาบาลในประเทศอังกฤษที่ประกอบด้วย โครงสร้างของการศึกษา และความ เชื่อของนักศึกษาพยาบาลที่มีการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติทางการ พยาบาล ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์พยาบาลจำนวน 8 คน ที่ได้รับการเรียนการสอนแบบวิธีการ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (enquiry-based learning; EBL) ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วม

ร่วมในการปฏิบัติทางการพยาบาลทำให้วิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เกิดผลลัพธ์ที่ดี เกิดความมั่นใจในตนเอง เกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเกิดการสะท้อนคิดในการเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญ และสามารถดูแลและให้การปฏิบัติทางการพยาบาลได้ดีขึ้น วิธีการเรียนรู้ดังกล่าวจึงเป็นแรงจูงใจที่ทำให้เกิดความสนุกในการเรียนรู้ แต่อย่างไรก็ตามพบว่าอาจทำให้นักเรียนขาดการเตรียมความพร้อมและการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติทางการพยาบาลร่วมกัน ดังนั้นจึงควรมีการประยุกต์ใช้วิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้นและเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการจัดการศึกษาพยาบาลอย่างยั่งยืน

Kragelund (2011) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนพยาบาลที่มีต่อการดูแลผู้ป่วยจิตเวชโดยการวิจัยเชิงคุณภาพ ทำการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนพยาบาลหลักสูตรปริญญาตรีในปี 2002 โดยพบว่าทักษะการปฏิบัติทางการพยาบาลในคลินิกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากสำหรับนักศึกษาพยาบาล อาจารย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรต้องดำเนินการจัดวิธีการเรียนรู้ให้แก่นักศึกษาพยาบาลเพื่อให้เกิดทักษะการปฏิบัติในคลินิก โดยต้องเข้าใจในหน้าที่ของนักศึกษาพยาบาลว่าควรเป็นอย่างไรในการดูแลผู้ป่วยในคลินิกและควรจัดวิธีการเรียนรู้ให้แก่ศึกษาพยาบาลอย่างไรในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช ผลการศึกษาพบว่า ควรต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้และเข้าใจในหน้าที่ของตนเองเมื่อต้องดูแลผู้ป่วยในแต่ละราย ไม่ใช่แค่การดูแลตามเวลา (routine) เท่านั้น เพื่อช่วยดูแลผู้ป่วยแต่ละรายในทุกๆกิจกรรมซึ่งจะมีความแตกต่างกัน

Vogt, Chavez และ Schaffner (2011) ศึกษารูปแบบการเรียนรู้ในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลจากประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยเด็กโรคเบาหวาน โดยพบว่า นักเรียนพยาบาลที่เคยดูแลผู้ป่วยเด็กโรคเบาหวานจะมีความมั่นใจในบทบาทหน้าที่ของการเป็นทีมบุคลากรทางการแพทย์ มีความรู้และความรับผิดชอบในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้น และมีความเต็มใจในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้น แต่นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนพยาบาลจะมีความวิตกกังวล และความอ่อนล้าร่วมด้วยเมื่อให้การดูแลผู้ป่วยเด็กโรคเบาหวาน

Yuh-Shiow Li et al. (2011) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการเรียนรู้และอายุในกลุ่มนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 หลักสูตร 5 ปี (ADN) และนักศึกษาพยาบาลหลักสูตร 2 ปี (BSN) ในไต้หวันโดยใช้แบบฟอร์ม M ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้เวอร์ชันภาษาจีนของ Myers-Briggs (The Chinese version of the Myers-Briggs Type Indicator MBTI) นำมาใช้ในการวัดความชอบของแต่ละบุคคลในสี่มิติ ที่แต่ละมิติมีลักษณะแบ่งเป็นสองส่วน ตามทฤษฎีของจุงเกียน (Jungian theory) ได้แก่ การใส่ใจสิ่งแวดล้อม/การนึกถึงแต่ตัวเอง ความรู้สึกที่ถูกกระตุ้น/การหยั่งรู้โดยสัญชาตญาณ/ความคิด/ความรู้สึก และการตัดสินใจ/การรับรู้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล รวม 331 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่พบมากที่สุดคือ การนึกถึงแต่ตัวเอง ความรู้สึกที่ถูกกระตุ้นความคิด และการตัดสินใจ (introversion, sensing, thinking, and judging -ISTJ) ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการมีความเป็นเนื้อเดียวกัน (homogenous) คือนักศึกษาพยาบาลที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ 43 ชอบการเรียนรู้ในมิติของความรู้สึกที่ถูกกระตุ้นและการตัดสินใจ (SJS) เป็นอย่างมากในเรื่องที่เกี่ยวกับการพยาบาล อีกทั้งอายุของนักศึกษาพยาบาลก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องต่อรูปแบบการเรียนรู้ของพวกเขาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย

Intolubbe-Chmil, Spreen และ Swap (2012) ศึกษาารูปแบบการเรียนรู้แบบ Transformative โดยกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการจัดการเรียนรู้ในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จริง นักเรียน การบริหารจัดการ ด้วยการใช้ทักษะที่มี ทักษะที่เกี่ยวข้อง และความสามารถพิเศษในการบริหารจัดการสถานการณ์ต่างๆ โดยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างบุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยผู้วิจัยได้ทำการทดลองเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจากการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ ซึ่งทำการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศในแถบแอฟริกาใต้ ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบ Transformative ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ เกิดสมรรถนะการปฏิบัติเพิ่มขึ้น และเกิดความเข้าใจในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จึงควรต้องพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น และประสบความสำเร็จในการศึกษา

Rigby et al. (2012) ศึกษาและพัฒนาเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เพื่อดูแลด้านจิตใจของนักเรียนพยาบาลวิชาชีพ วัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนพยาบาลเกิดความรู้สึกลดอดภัย และเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดูแลผู้ป่วย เกิดการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภาคทฤษฎีลงสู่การปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก และเพื่อให้นักเรียนพยาบาลเกิดการพัฒนาด้านการสะท้อนคิด การมีเหตุผล และการมีทักษะในการปฏิบัติการพยาบาล โดยทำการศึกษาในนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 3 ด้วยวิธีการสนทนากลุ่มและวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า วิธีการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดโอกาสและประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มขึ้น และช่วยเพิ่มความสามารถในการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้เกิดทักษะการการดูแลผู้ป่วยในคลินิกเพิ่มขึ้น จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญสำหรับนักเรียนพยาบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยในคลินิก

White, Rowland และ Pesis-Katz (2012) ศึกษาารูปแบบการเรียนรู้โดยการใช้ Peer-Led Team ของนักศึกษาพยาบาลในระดับการศึกษาระดับสูง ทำการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มกับนักเรียนพยาบาลระดับสูง และผู้ที่มีส่วนร่วมในทีมการพยาบาล โดยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้โดยการใช้ Peer-Led Team เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสำคัญมากสำหรับการศึกษาระดับสูงของพยาบาล เป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ เกิดความเข้าใจในองค์ความรู้และกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียน เกิดการตระหนักคิดและสามารถแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงโดยการปรึกษากันภายในทีมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความสามารถในการนำความรู้ที่มีไปประยุกต์ใช้ในภาคปฏิบัติได้ และเป็นการเพิ่มความผูกพันกับองค์กรและวิชาชีพการพยาบาล ดังนั้น รูปแบบการเรียนรู้โดยการใช้ Peer-Led Team จึงมีความสำคัญมากสำหรับการศึกษาระดับสูงของพยาบาล

Abdel-Hady et al. (2013) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ และความพร้อมนักศึกษาพยาบาลชาวคูเวตอาระเบียสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง กลุ่มผู้เข้าร่วมในการวิจัยเป็นนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยอัลญูฟ (Al-Jouf University) ชาวคูเวตอาระเบีย จำนวน 275 คน โดยใช้แบบสอบถามความพร้อมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงของฟิชเชอร์ (Fisher's self-directed learning readiness scale-SDLR) และแบบสอบถามรูปแบบการเรียนรู้ของ คอลบ์ (the Kolb's

learning styles inventory) ผลการวิจัยสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนการจัดการตนเอง ความต้องการการเรียนรู้ การควบคุมตนเองและความพร้อมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง (SDLR) โดยรวมไม่แตกต่างกันในระหว่างตัวแปรที่ศึกษา และไม่มีความเกี่ยวข้องกันระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง (SDLR) และรูปแบบการเรียนรู้ (learning styles) และพบว่า ระดับสูงของคะแนนการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง (SDLR) และรูปแบบการเรียนรู้ (learning styles) ใน นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรีจะมีความหมายในเชิงบวกสำหรับการศึกษาและสำหรับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ภายหลังจากทำงานด้วย

Guo et al (2013) ศึกษาและทดสอบวิธีการสอนโดยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภาคทฤษฎีสู่การดูแลผู้ป่วยในคลินิกของประเทศจีน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและทดสอบประสิทธิผลของวิธีการสอนโดยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภาคทฤษฎีสู่การดูแลผู้ป่วยในคลินิก ทำการศึกษาโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี เริ่มด้วยการวิจัยกึ่งทดลองแบบหนึ่งกลุ่มวัดก่อนและหลังทดลองตั้งแต่ ตุลาคม 2009 ถึง กรกฎาคม 2010 และใช้วิจัยเชิงคุณภาพพร้อมด้วยเพื่อดูประสิทธิผลของวิธีการสอนดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพของวิธีการสอนดังกล่าวขึ้นอยู่กับสถานการณ์และรูปแบบการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางการพยาบาล โดยผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการทดลองโดยวิธีการเรียนรู้อย่างกล่าวมีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ และผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนพยาบาลจำนวน 1,220 บทความ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดูแลผู้ป่วยของนักเรียนพยาบาลขึ้นอยู่กับสองปัจจัย ได้แก่ การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้วิธีการสอนในภาคปฏิบัติ ดังนั้นจึงควรมีการประยุกต์ใช้วิธีการสอนโดยการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ภาคทฤษฎีสู่การดูแลผู้ป่วยในคลินิกโดยการบรรจุในหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนทางการพยาบาล เพื่อให้ให้นักเรียนพยาบาลสามารถจบเป็นพยาบาลวิชาชีพที่มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกอย่างยั่งยืน

Johnson (2013) ศึกษาเรื่องวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ยุคศตวรรษที่ 21 เพื่อวิเคราะห์วิธีการสอน 3 วิธีที่ใช้ในรายวิชาที่แบ่งการสอนออกเป็น 2 ห้อง วิธีการสอนในการวิจัยได้แก่ 1) การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ใช้สื่อการสอนที่เน้นเทคโนโลยี 2) การสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางหรือรูปแบบดั้งเดิม และ วิธีที่ 3) การสอนที่บูรณาการวิธีที่ 1 และวิธีที่ 2 ผู้วิจัยประเมินผลผู้เรียนก่อนเรียนและหลังสิ้นสุดรายวิชา รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสำรวจและการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยเสนอว่าวิธีการสอนแบบบูรณาการ (วิธีที่ 2) มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีที่ 1 และ วิธีที่ 2 ทั้งในมิติของความพึงพอใจของนักศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การมอบหมายให้นักศึกษาเขียนความเรียงช่วยเพิ่มคะแนนด้านการเขียน การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอนจะกระตุ้นให้นักศึกษาเรียนรู้ได้เพิ่มขึ้นเมื่อครูมีส่วนร่วมในการนำเทคโนโลยีไปใช้

Garneau และ Pepin (2015) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนพยาบาล ทำการศึกษาข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างกับผู้ร่วมวิจัยจำนวน 24 คน (พยาบาลวิชาชีพ 13 คน และนักเรียนพยาบาล 11 คน) ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนพยาบาลมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อระบบการดูแลสุขภาพ หากนักเรียนพยาบาลหรือพยาบาลวิชาชีพมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกจะทำให้

เกิดการพัฒนาศมรรถนะทางคลินิกในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการเรียนการสอนทางการพยาบาลและอาจารย์พยาบาลจึงควรต้องมีการพัฒนาศมรรถนะของนักเรียนพยาบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วย

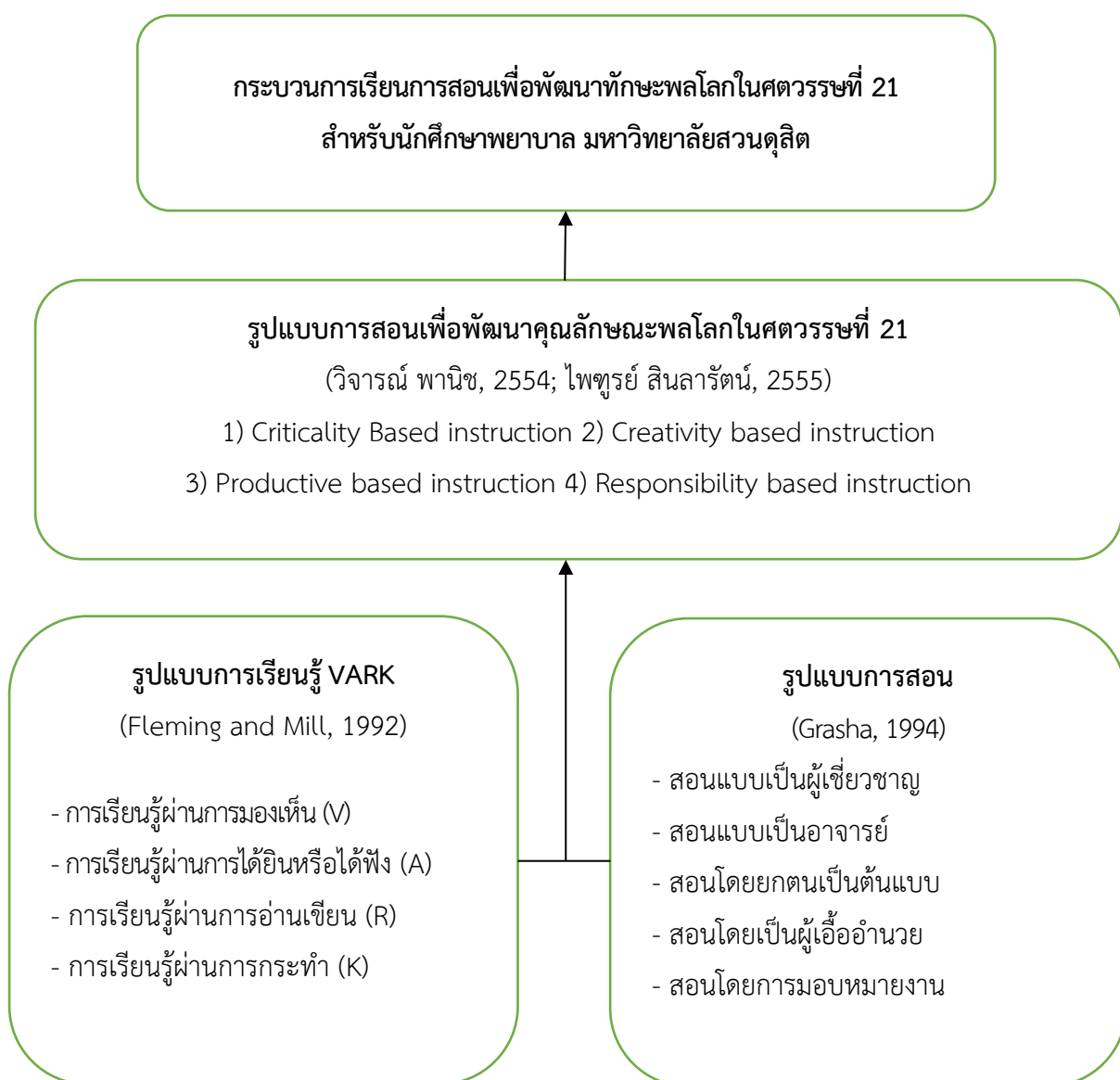
McDonald (2015) ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น โดยพบว่าวิธีการเรียนรู้ในห้องเรียนไม่สามารถทำให้ประสบความสำเร็จในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ จึงควรต้องมีการจัดการเรียนการสอนแนวใหม่ เพื่อทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนและสามารถพัฒนาระบบการเรียนรู้การสอนได้มากขึ้น เกิดกระบวนการการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดคุณธรรมจริยธรรมในการเรียน มีความรับผิดชอบ มีประสบการณ์ในการเรียน และประสบความสำเร็จในการเรียนภาคปฏิบัติ

Ying Tao et al. (2015) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการของการจัดโปรแกรมการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง (self-directed learning) ของนักศึกษาพยาบาลชาวจีน เป็นการศึกษาแบบ mixed-method โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงของ Zimmerman เป็นกรอบทฤษฎีในการศึกษาวิจัย ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพพบว่า คะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงในกลุ่มทดลอง สูงกว่าในกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) และผลในเชิงคุณภาพยังได้พบอีกด้วยว่าสิ่งที่มียุทธศาสตร์ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรง แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่ อิทธิพลต่อความตระหนัก อิทธิพลต่อกิจกรรมการเรียนรู้ และอิทธิพลต่อการเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงที่ได้จากโปรแกรมนี้ที่มีส่วนช่วยในการเพิ่มทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี รวมทั้งวิธีการสอนที่หลากหลายสามารถช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยตรงด้วย

Kumar, Kumar และ Smart (n.d.) ศึกษาผลกระทบจากรูปแบบการสอนและสารสนเทศที่มีต่อรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษาในวิทยาลัย 3 แห่งที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาดังกล่าวลงทะเบียนเรียนวิชาเดียวกันในภาคการศึกษาเดียวกัน และได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเป็นการเฉพาะ ประกอบด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อสร้างโครงงาน และ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการจัดการเรียนการสอน เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลพัฒนาขึ้นจาก Grasha-Riechmann Student Learning Styles Scales ผลการวิจัยพบว่าวิธีการสอนดังกล่าวส่งผลให้นักศึกษามีรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ แบบมีส่วนร่วม และแบบอิสระเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญตลอดระยะเวลาของการเรียนรายวิชาดังกล่าวและตลอดภาคการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่ระบุมานี้แล้วข้างต้น สรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนรู้ วิธีการสอนและผลลัพธ์การเรียนรู้มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของพลโลกในศตวรรษที่ 21 ย่อมมาจากกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการคิดเชิงวิเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดแบบมีเป้าหมาย และการคิดด้วยความรับผิดชอบ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพยาบาล มหาวิทยาลัยสวนดุสิตเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย แนวคิดหลักของการวิจัยประกอบด้วย 1) รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) โดย Fleming และ Mill (1992) 2) รูปแบบการสอนของอาจารย์ โดย Grasha (1994) และ 3) รูปแบบการเรียนรู้และการสอนในศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2554; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2555) กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัยแสดงดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวความคิดของการวิจัย